

PODSTAWY PRAWNE PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI NORMALIZACYJNEJ ZWIĄZANEJ Z OBRONNOŚCIĄ I BEZPIECZEŃSTWEM PAŃSTWA

Henryk Popiel, Ryszard Grabiec

Wojskowa Akademia Techniczna, Polski Komitet Normalizacyjny

Streszczenie. W artykule przedstawiono krótki rys historyczny i podstawy prawne prowadzenia działalności normalizacyjnej związanej z obronnością i bezpieczeństwem państwa. Scharakteryzowano wymagania w tym zakresie określone w: ustawie z dnia 12 września 2002 r. o normalizacji, rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie działalności normalizacyjnej związanej z obronnością i bezpieczeństwem państwa, a także decyzji nr 336/MON ministra obrony narodowej z dnia 10 grudnia 2003 r. w sprawie powołania i organizacji służby normalizacyjnej.

Wstęp

Działalność normalizacyjna¹ związana z obronnością i bezpieczeństwem państwa była prowadzona w Polsce od dawna, jednakże pierwsze dokumenty normalizacyjne z nią związane pojawiły się przed II wojną światową. W okresie powojennym działalność ta była nazywana normalizacją wojskową, specjalną lub działalnością związaną z potrzebami obronnymi. Wtedy to powstało wiele dokumentów normalizacyjnych, do których należały:

- Wojskowe Polskie Normy (WPN),
- Wojskowe Branżowe Normy (WBN),
- załączniki specjalne do Polskich Norm i Norm Branżowych,

3 kwietnia 1993 roku wprowadzono nową ustawę o normalizacji, która określała, że dokumentami normalizacyjnymi dotyczącymi obronności i bezpieczeństwa państwa są Polskie Normy z dziedziny „Obronność Wojskowość” oznaczone symbolem PN-V oraz Normy Obronne (NO). W ślad za ww. ustawą Rada Ministrów wydała 10 stycznia 1995 roku zarządzenie, na mocy którego właściwi ministrowie do 31 grudnia 1996 r. mieli dokonać przeglądu dotychczas opracowywanych dokumentów normalizacyjnych

¹ Ustawa z dnia 12 września 2002 o normalizacji art. 2, p. 2 **działalność normalizacyjną** definiuje jako działalność zmierzającą do uzyskania optymalnego, w danych okolicznościach, stopnia uporządkowania w określonym zakresie, poprzez ustalanie postanowień przeznaczonych do powszechnego i wielokrotnego stosowania, dotyczących istniejących lub mogących wystąpić problemów.

dotyczących obronności i bezpieczeństwa państwa. W wyniku tego przeglądu powinny zostać wypracowane decyzje, które z tych dokumentów mogły być zastąpione Polskimi Normami lub Normami Obronnymi, a które unieważnione. W Ministerstwie Obrony Narodowej przegląd taki został wykonany zgodnie z „wytycznymi dotyczącymi trybu przeprowadzania przeglądu dotychczasowych dokumentów normalizacyjnych związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa oraz zasad ich wycofywania bez zastąpienia (unieważniania) lub poprzez zastąpienie Polskimi Normami (PN-V), albo Normami Obronnymi (NO)”. Przeglądem objęto 290 dokumentów normalizacyjnych związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa, opracowanych przez byłe ośrodki normalizacyjne Ministerstwa Obrony Narodowej.

Wprowadzenie ustawy o normalizacji z dnia 3 kwietnia 1993 r., a następnie zastępującej ją ustawy z dnia 12 września 2002, oprócz zmian w systemie normalizacji krajowej wymusiło wiele zmian w systemie normalizacji związanej z obronnością i bezpieczeństwem państwa.

Podstawę prawną prowadzonej obecnie działalności w tym obszarze stanowią następujące dokumenty:

1. Ustawa z dnia 12 września 2002 r. o normalizacji (DzU z 2002 r. Nr 169, poz. 1386 z późn. zm.).
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie działalności normalizacyjnej związanej z obronnością i bezpieczeństwem państwa (DzU z 2002 r. Nr 239, poz. 2037 i 2038).
3. Decyzja nr 336/MON ministra obrony narodowej z dnia 10 grudnia 2003 r. w sprawie powołania i organizacji służby normalizacyjnej².

1. Główne założenia ustawy z dnia 2 września 2002 r. o normalizacji

Głównymi celami normalizacji są: racjonalizacja produkcji i usług poprzez stosowanie uznanych reguł technicznych lub rozwiązań organizacyjnych; usuwanie barier technicznych w handlu i zapobieganie ich powstawaniu; zapewnienie ochrony życia, zdrowia, środowiska i interesu konsumentów oraz bezpieczeństwa pracy; poprawa funkcjonalności, kompatybilności i zamienności wyrobów, procesów i usług oraz regulowanie ich różnorodności; zapewnienie jakości i niezawodności wyrobów, procesów i usług; działanie na rzecz uwzględnienia interesów krajowych w normalizacji europejskiej i międzynarodowej; ułatwianie porozumiewania się przez określanie terminów, definicji, oznaczeń i symboli do powszechnego stosowania.

W normalizacji krajowej stosuje się następujące zasady:

² Decyzją nr 189 z dn. 9 lipca 2004 r. minister obrony narodowej zmienił decyzję w sprawie powołania i organizacji służby normalizacyjnej.

1. **Jawności i powszechnej dostępności** – oznacza to, że Polska Norma jest dokumentem jawnym, zatem nie może zawierać informacji stanowiących jakąkolwiek tajemnicę państwową lub służbową. Jeżeli istnieje konieczność opracowania dokumentu normalizacyjnego niespełniającego warunku jawności, to nie może on mieć statusu PN. Powszechna dostępność oznacza, że normy są dostępne dla wszystkich użytkowników, którzy wyrażają wolę ich zastosowania. Dostępność tę zapewnia czytelnia Polskiego Komitetu Normalizacyjnego (PKN) oraz jego Dział Marketingu i Sprzedaży.
2. **Uwzględniania interesu publicznego** – oznacza to, że opracowana norma powinna uwzględniać aktualny poziom rozwoju technicznego większości zainteresowanych (a nie tylko określonej grupy), w takim stopniu, aby zawarte w niej postanowienia mogły być zrealizowane przez jak największą grupę społeczną.
3. **Dobrowolności uczestnictwa w procesie opracowywania i stosowania norm** – oznacza to, że zarówno uczestnictwo w procesie opracowywania norm jak i ich późniejsze stosowanie jest całkowicie dobrowolne. Jednym z ważniejszych zarzutów stawianych systemowi normalizacji dobrowolnej jest zarzut swobody w sferze szeroko rozumianego bezpieczeństwa. Jest to całkowicie błędny pogląd, który najczęściej wynika z wybiórczego rozpatrywania zasad przedstawionych w ustawie o normalizacji. Ten sposób podejścia wynika z przyzwyczajenia, że ustawa o normalizacji pełni rolę aktu nadrzędnego, ustalającego prawo techniczne wraz z nadzorem rynku i konsekwencjami prawnymi. Tymczasem w zaimplementowanym do prawa polskiego systemie europejskim ustawa o normalizacji pełni tylko rolę aktu wspomagającego i nie jest niezbędna do funkcjonowania systemu. Kluczową rolę w systemie odgrywają: ustawa o ogólnym bezpieczeństwie produktów, ustawa o odpowiedzialności producenta za szkody wyrządzone przez wyrób niebezpieczny oraz ustawa o systemie oceny zgodności, będące podstawą prawa technicznego. „Właściwie stosowany system normalizacji dobrowolnej jest bardziej restrykcyjny w zakresie odpowiedzialności za wyrządzoną szkodę od systemu normalizacji obligatoryjnej, nie hamuje postępu technicznego i stwarza warunki do swobodnej konkurencji”³.
4. **Zapewnienia możliwości uczestnictwa wszystkich zainteresowanych w procesie opracowywania norm** – oznacza to, że instytucje zainteresowane udziałem w realizacji prac normalizacyjnych mogą zgłosić swoich przedstawicieli do prac w Komitetach Technicznych (KT) zajmujących się bezpośrednio opracowywaniem norm. Ponadto każdy obywatel może włą-

³ Polska normalizacja – jaka jest?, Wyd. Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, Warszawa 2009, s. 8-9.

- czyć się w procedurę opracowania normy na etapie ankiety powszechnej, przekazując swoje uwagi do przedstawionego projektu normy.
5. **Konsensu⁴ jako podstawy procesu uzgadniania treści norm** – oznacza to, że podstawą uzgodnienia ostatecznej treści normy nie jest wynik głosowania i rozstrzygająca większość, lecz zbliżenie poglądów wszystkich zainteresowanych stron i zbliżenie przeciwstawnych stanowisk osiągnięte w trakcie dyskusji.
 6. **Niezależności od administracji publicznej oraz jakiegokolwiek grupy interesów** – wynika to z zasad normalizacji europejskiej, które Polska musiała wprowadzić, aby zostać członkiem Wspólnoty. Niezależność normalizacji od administracji publicznej oraz jakiegokolwiek grupy interesów jest niezbędna, przy dobrowolnym charakterze stosowania Norm Europejskich (EN), aby wszystkie podmioty miały równe szanse w procesie opracowywania norm i aby te normy spełniały swoją rolę na Jednolitym Rynku Europejskim zapewniającym swobodny przepływ towarów i usług. Dlatego też PKN nie jest organem administracji rządowej – jest podmiotem prawa publicznego (działa z mocy ustawy), a jego działalność jest finansowana z budżetu państwa (jest państwową jednostką organizacyjną niezależną w sprawach normalizacji). PKN nie odpowiada za treść PN, a jedynie za organizowanie prac normalizacyjnych, nadzór nad przestrzeganiem przyjętych zasad, a także za publikowanie i dystrybucję norm oraz innych produktów normalizacyjnych. Za opracowywanie norm oraz ich treść odpowiedzialność ponoszą Komitety Techniczne, które nie są organami PKN – są one autonomiczne w zakresie podejmowania tematyki i realizacji przyjętych tematów. KT opracowujące normy nie mogą poddawać się również naciskom jakichkolwiek grup interesów (lobbystów) i przyjmować rozwiązań służących jedynie wąskiej grupie.
 7. **Jednolitości i spójności postanowień norm** – oznacza, że zapisy zawarte w normie muszą być jasne, czytelne i zrozumiałe. W przypadku jakichkolwiek niejasności dotyczących interpretacji treści normy jedyną instytucją, która może wyjaśnić jej rozumienie, jest Komitet Techniczny, który normę opracował lub, w przypadku jego likwidacji, KT o pokrewnej tematyce. W systemie normalizacji europejskiej nie mogą istnieć normy sprzeczne, dlatego też nie można wprowadzić żadnej normy krajowej (Polskiej Normy) sprzecznej z EN, jak również należy wycofać wszystkie normy krajowe sprzeczne z istniejącą EN.

⁴ Ustawa z dnia 12 września 2002 o normalizacji art. 2, p. 5 konsens definiuje jako ogólne porozumienie charakteryzujące się brakiem trwałego sprzeciwu znaczącej części zainteresowanych w odniesieniu do istotnych zagadnień, osiągnięte w procesie rozpatrywania poglądów wszystkich zainteresowanych i zbliżenia przeciwstawnych stanowisk.

8. **Wykorzystywania sprawdzonych osiągnięć nauki i techniki** – oznacza, że norma powinna uwzględniać sprawdzone już wcześniej osiągnięcia nauki i techniki. Stosowanie takich norm może prowadzić do rozwoju państw stosujących ich zapisy i powoduje trwały postęp techniczny.
9. **Zgodności z zasadami normalizacji europejskiej i międzynarodowej** – oznacza, że Polska jako kraj członkowski międzynarodowych (ISO⁵, IEC⁶) i europejskich organizacji normalizacyjnych (CEN⁷, CENELEC⁸) już w ustawach o normalizacji wprowadzonych w 1993 r., a następnie w 2002 r. zrezygnowała całkowicie z normalizacji obligatoryjnej na rzecz normalizacji dobrowolnej, co jest zgodne z rozwiązaniami stosowanymi w tych organizacjach.

Delegację dla normalizacji obronnej zawiera artykuł 8 ustawy z dnia 12 września 2002 r. o normalizacji. Stwierdza on, że „w celu zapewnienia w obszarze normalizacji ochrony interesów państwa w zakresie obronności i bezpieczeństwa mogą być opracowywane, zatwierdzane i wycofywane, przez inne niż Polski Komitet Normalizacyjny jednostki, dokumenty normalizacyjne, w tym Normy Obronne”. W stosunku do Norm Obronnych nie jest wymagane spełnienie wszystkich zasad normalizacji opisanych powyżej. Szczególnie chodzi tutaj o zasadę jawności i powszechnej dostępności, jak również zasadę dobrowolności stosowania.

W dalszej części artykuł 8 nakłada na Radę Ministrów obowiązek określenia, w drodze rozporządzenia, w celu zapewnienia w obszarze normalizacji ochrony interesów państwa w zakresie obronności i bezpieczeństwa:

- 1) sposobu organizacji i prowadzenia przez Polski Komitet Normalizacyjny oraz ministra obrony narodowej i ministra właściwego do spraw wewnętrznych normalizacji związanej z obronnością i bezpieczeństwem państwa;
- 2) rodzajów dokumentów normalizacyjnych dotyczących obronności i bezpieczeństwa państwa;
- 3) trybu opracowywania, zatwierdzania i stosowania dokumentów normalizacyjnych dotyczących obronności i bezpieczeństwa państwa, w tym Norm Obronnych, w zakresie, który nie może być ujęty w Polskich Normach;
- 4) trybu zatwierdzania i wprowadzania do stosowania zagranicznych dokumentów normalizacyjnych dotyczących obronności i bezpieczeństwa państwa.

Zapisy artykułu 8 stoją zatem u podstaw prowadzenia działalności normalizacyjnej w obszarze obronności i bezpieczeństwa państwa.

⁵ Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna.

⁶ Międzynarodowa Komisja Elektrotechniczna.

⁷ Europejski Komitet Normalizacyjny.

⁸ Europejski Komitet Normalizacyjny Elektrotechniki.

2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie działalności normalizacyjnej związanej z obronnością i bezpieczeństwem państwa

Sposób organizacji i prowadzenia przez Polski Komitet Normalizacyjny normalizacji związanej z obronnością i bezpieczeństwem państwa obejmuje przedsięwzięcia mające na celu⁹:

- 1) uwzględnianie potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa w Polskich Normach;
- 2) opracowywanie Polskich Norm z dziedziny „obronność – wojskowość” oznaczonych symbolem PN-V¹⁰;
- 3) nadawanie numerów i rejestrowanie opracowywanych dokumentów normalizacyjnych w porozumieniu ze służbą normalizacyjną właściwego ministra.

Przedsięwzięcia mające na celu uwzględnianie potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa PKN realizuje w szczególności przez:

- 1) uwzględnianie w składach komitetów technicznych specjalistów zgłoszonych przez zainteresowanych ministrów;
- 2) powoływanie, z inicjatywy zainteresowanych ministrów, komitetów technicznych w zakresach tematycznych dotyczących obronności i bezpieczeństwa państwa;
- 3) powierzanie, w drodze umowy, wskazanym przez zainteresowanych ministrów jednostkom organizacyjnym, prowadzenia sekretariatów komitetów technicznych.

Służby normalizacyjne, powołane przez ministra obrony narodowej oraz ministra właściwego do spraw wewnętrznych, zgodnie z § 3 ww. rozporządzenia, prowadzą sprawy związane z:

- 1) organizowaniem działalności normalizacyjnej w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa;
- 2) programowaniem i planowaniem prac normalizacyjnych w zakresie związanym z obronnością i bezpieczeństwem państwa;
- 3) opiniowaniem projektów opracowywanych dokumentów normalizacyjnych: PN-V, Norm Obronnych (NO) i Podręczników Normalizacji Obronnej (PDNO);
- 4) opiniowaniem wniosków o zezwolenie na odstępianie od obowiązku stosowania NO i PDNO, w całości lub w części;

⁹ § 2.1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie działalności normalizacyjnej związanej z obronnością i bezpieczeństwem państwa, DzU z 2002 r. nr 239, poz. 2037 i 2038.

¹⁰ Od 2008 r. Polskie Normy PN-V mogą dotyczyć również bezpieczeństwa powszechnego i ochrony ludności.

- 5) wprowadzaniem obowiązku stosowania NO i PDNO i przestrzeganiem obowiązku ich stosowania;
- 6) badaniem stosowania dokumentów normalizacyjnych takich jak PN-V, NO i PDNO;
- 7) informowaniem właściwego ministra o działalności normalizacyjnej;
- 8) rozpowszechnianiem i udostępnianiem dokumentów normalizacyjnych takich jak NO i PDNO;
- 9) obowiązkiem stosowania dokumentów normalizacyjnych (NO, PDNO) nałożonym w drodze umowy;
- 10) prowadzeniem działalności szkoleniowej w zakresie normalizacji związanej z obronnością i bezpieczeństwem państwa.

Służba normalizacyjna ministra obrony narodowej, zgodnie z ww. rozporządzeniem, prowadzi także sprawy związane z: występowaniem za granicą w sprawach normalizacji dotyczącej obronności oraz w porozumieniu ze służbą normalizacyjną ministra właściwego do spraw wewnętrznych w sprawach normalizacji dotyczącej bezpieczeństwa państwa; wprowadzaniem do stosowania zagranicznych dokumentów normalizacyjnych związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa; udostępnianiem poza podległe ministrowi obrony narodowej komórki organizacyjne oraz podległe lub nadzorowane jednostki organizacyjne zagranicznych dokumentów normalizacyjnych, na zasadach ustalonych między zainteresowanymi.

Paragraf 5 omawianego rozporządzenia określa rodzaje dokumentów normalizacyjnych związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa. Dokumentami tymi są:

- 1) Polskie Normy z dziedziny „obronność – wojskowość”, oznaczane symbolem „PN-V”¹¹;
- 2) Normy Obronne, oznaczane symbolem „NO”;
- 3) podręczniki normalizacji obronnej, oznaczane symbolem „PDNO”;
- 4) prace analityczno-badawcze, oznaczane symbolem „AB”.

Dokumenty normalizacyjne, wyszczególnione w pozycjach 2-4, są opracowywane zgodnie z Regułami Prac Normalizacyjnych w Resorcie Obrony Narodowej oraz ogólnymi zasadami określonymi w Polskich Normach (PN), dotyczących podstaw i metodyki prac normalizacyjnych, jednakże ze zmianami. Zmiany te dotyczą wyeliminowania ankiety powszechnej w procedurach opracowywania tych dokumentów, jak również szaty graficznej i zawartości niektórych części NO.

Do opracowywania NO, PDNO i realizacji prac analityczno-badawczych, zainteresowani¹² ministrowie mogą powołać, każdy we własnym zakresie, inne organy niż komitety techniczne. Powstające NO i PDNO są zatwierdzane i wprowadzane

¹¹ Patrz przypis dolny nr 9.

¹² W praktyce działalność taka prowadzona jest jedynie w Ministerstwie Obrony Narodowej.

do stosowania przez właściwego ministra i obowiązują jednostki organizacyjne podległe lub nadzorowane przez właściwego ministra w zakresie i terminie określonym w normie, a także inne podmioty w drodze umowy, z dniem jej zawarcia. Właściwy minister, w którego gestii jest wprowadzony dokument normalizacyjny (NO, PDNO), może udzielić, w przypadkach uzasadnionych ważnymi względami technicznymi, zezwolenia na odstępianie od obowiązku jego stosowania w całości lub w części, na wniosek projektanta, producenta lub użytkownika.

Zagraniczne dokumenty normalizacyjne dotyczące obronności i bezpieczeństwa państwa podlegają procedurze oceny i kwalifikacji pod względem potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa, zgodnie z regułami prac normalizacyjnych określonymi przez ministra obrony narodowej. Mogą być one podstawą do opracowania:

- 1) Polskiej Normy (PN-V), zatwierdzanej przez prezesa Polskiego Komitetu Normalizacyjnego;
- 2) Normy Obronnej (NO) lub podręcznika normalizacji obronnej (PDNO), zatwierdzanych przez właściwego ministra.

Na podstawie zagranicznego dokumentu normalizacyjnego dotyczącego obronności i bezpieczeństwa może być także opracowana praca analityczno-badawcza (AB).

3. Decyzja nr 336/MON ministra obrony narodowej z dnia 10 grudnia 2003 r. w sprawie powołania i organizacji służby normalizacyjnej

Na podstawie artykułu 8 ustawy z dnia 2 września 2002 o normalizacji oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie działalności normalizacyjnej związanej z obronnością i bezpieczeństwem państwa minister obrony narodowej wydał Decyzję nr 336/MON z dnia 10 grudnia 2003 r. w sprawie powołania i organizacji służby normalizacyjnej. Decyzją tą minister obrony narodowej powołał służbę normalizacyjną w resorcie Obrony Narodowej, której podstawowym elementem jest Wojskowe Centrum Normalizacji Jakości i Kodyfikacji (WCNJK), określił jej strukturę i zadania. WCNJK organizuje i koordynuje działalność służby normalizacyjnej, a także realizację zadań w zakresie badań, certyfikacji i oceny zgodności wyrobów obronnych oraz identyfikacji, klasyfikacji i kodyfikacji tych wyrobów, współdziałając w tym zakresie z komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Obrony Narodowej (i jednostkami organizacyjnymi podległymi ministrowi obrony narodowej i przez niego nadzorowanymi, w tym przedsiębiorstwami państwowymi, dla których jest on organem założycielskim), służbą normalizacyjną podległą ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, z Polskim Komitetem Normalizacyjnym, Polskim Centrum Akredytacji oraz Głównym Urzędem Statystycznym.

Do zadań WCNJiK należy w szczególności:

1. W zakresie normalizacji:
 - programowanie prac normalizacyjnych w resorcie obrony narodowej,
 - opracowywanie i przedstawianie ministrowi obrony narodowej do akceptacji trzyletnich programów i rocznych planów prac normalizacyjnych,
 - opracowywanie i przedstawianie ministrowi obrony narodowej do akceptacji reguł prac normalizacyjnych oraz procedury oceny i kwalifikacji pod względem potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa, zagranicznych dokumentów normalizacyjnych,
 - opracowywanie i opiniowanie projektów dokumentów normalizacyjnych oraz zagranicznych dokumentów normalizacyjnych dotyczących obronności i bezpieczeństwa państwa,
 - prowadzenie spraw związanych z postępowaniem z dokumentami standaryzacyjnymi Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, według zasad określonych w odrębnych przepisach,
 - przedstawianie ministrowi obrony narodowej do wprowadzenia do stosowania w podległych komórkach organizacyjnych oraz w jednostkach organizacyjnych odpowiednich dokumentów normalizacyjnych,
 - przedstawianie ministrowi obrony narodowej do zatwierdzenia i wprowadzenia do stosowania w komórkach organizacyjnych oraz w jednostkach organizacyjnych dokumentów normalizacyjnych w postaci NO i PDNO,
 - przestrzeganie obowiązku stosowania ww. dokumentów normalizacyjnych przez jednostki organizacyjne i podmioty zobowiązane do stosowania tych dokumentów,
 - opiniowanie wniosków o udzielenie, przez ministra obrony narodowej, zezwolenia na odstąpienie, w całości lub w części, od obowiązku stosowania NO i PDNO,
 - występowanie do ministra obrony narodowej o wyrażenie zgody na wprowadzenie do stosowania, poza resortem obrony narodowej, zagranicznych dokumentów normalizacyjnych – w sprawach dotyczących obronności, a w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych – w sprawach dotyczących bezpieczeństwa państwa,
 - gromadzenie, porządkowanie, rozpowszechnianie i udostępnianie, także poza resort obrony narodowej, dokumentów normalizacyjnych NO i PDNO oraz zagranicznych dokumentów normalizacyjnych dotyczących obronności i bezpieczeństwa państwa, według zasad określonych przez sekretarza stanu i zastępcę ministra obrony narodowej,
 - eksploatacja użytkowa normalizacyjnego systemu informatycznego¹³,

¹³ WCNJiK nie uruchomił takiego systemu.

- występowanie za granicą w sprawach normalizacji dotyczącej obronności, a w porozumieniu ze służbą normalizacyjną podległą ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych w sprawach dotyczących normalizacji związanej z bezpieczeństwem państwa,
 - prowadzenie sekretariatów Wojskowego Komitetu Normalizacyjnego oraz Komitetu Technicznego Nr 176 ds. Techniki Wojskowej i Zaopatrzenia, na warunkach określonych w umowie zawartej z Polskim Komitetem Normalizacyjnym.
2. W zakresie badań, certyfikacji i oceny zgodności:
- badanie i certyfikacja wyrobów produkowanych w kraju i importowanych wyłącznie na potrzeby obronności,
 - koordynowanie systemu zapewnienia jakości funkcjonującego w resorcie obrony narodowej,
 - określanie wymagań jakościowych dla wyrobów przeznaczonych na cele obronności,
 - koordynowanie i nadzorowanie realizacji procesu Rządowego Zapewnienia Jakości, według zasad określonych w Porozumieniu Standaryzacyjnym NATO – STANAG 4107,
 - stosowanie klauzuli jakościowej przez jednostki organizacyjne zamawiające wyroby na potrzeby resortu obrony narodowej oraz podmioty realizujące zamówienia na wyroby zaspokajające potrzeby resortu obrony narodowej,
 - opracowywanie i przedstawianie ministrowi obrony narodowej do zatwierdzenia wykazu jednostek certyfikujących i laboratoriów badawczych, uprawnionych do wykonywania oceny zgodności wyrobów przeznaczonych na cele obronności,
 - przedstawianie ministrowi obrony narodowej do określenia wykazu wyrobów przeznaczonych na cele obronności, stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego oraz mienia i środowiska,
 - zawieranie z państwami niebędącymi członkami NATO porozumień dwustronnych dotyczących zapewnienia jakości.
3. W zakresie kodyfikacji:
- opracowywanie programów i planów oraz propozycji zamierzeń w zakresie kodyfikacji wyrobów obronnych,
 - koordynowanie procesów identyfikacji i klasyfikacji oraz prowadzenie kodyfikacji wyrobów obronnych i nadawanie tym wyrobom Numerów Magazynowych NATO – NSN, zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniach Standaryzacyjnych NATO – STANAG 3150, STANAG 3151, STANAG 4177 i STANAG 4438,
 - realizowanie zadań 43. Narodowego Biura Kodyfikacyjnego (43. NCB),

- stosowanie klauzuli kodyfikacyjnej w kontraktach na dostawę wyrobów obronnych zamawianych przez jednostki organizacyjne resortu obrony narodowej,
 - eksploatacja użytkowa kodyfikacyjnego systemu informatycznego,
 - opracowywanie i aktualizacja publikacji kodyfikacyjnych,
 - modyfikacja Jednolitego Systemu Kodyfikacji Wyrobów Obronnych i kodyfikacyjnego systemu informatycznego.
4. W pozostałym zakresie:
- współdziałanie ze strukturami NATO właściwymi w sprawach należących do zakresu działania resortowej służby normalizacyjnej,
 - organizacja i prowadzenie szkoleń w zakresie normalizacji, jakości, badań i oceny zgodności oraz identyfikacji, klasyfikacji i kodyfikacji wyrobów obronnych,
 - inicjowanie i opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących działania służby normalizacyjnej.

Decyzją 336 minister obrony narodowej powołał Wojskowy Komitet Normalizacyjny, zwany dalej „Komitetem”, oraz określił jego skład i zadania. W myśl decyzji Komitet jest ciałem kolegialnym prowadzącym, za pośrednictwem podkomitetów, prace normalizacyjne w następujących zakresach tematycznych: wojska lądowe, siły powietrzne, marynarka wojenna, logistyka sił zbrojnych, połączone działania rodzajów sił zbrojnych, terminologia wojskowa. Do zadań Komitetu należy:

- opracowywanie projektów programów prac normalizacyjnych związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa,
- opracowywanie oraz uzgadnianie projektów NO i PDNO oraz zmian do nich, a także projektów prac analityczno-badawczych,
- wnioskowanie o zatwierdzanie i wprowadzanie do stosowania oraz wycofanie NO i PDNO oraz zmian do nich,
- badanie i ocenianie stosowania dokumentów normalizacyjnych dotyczących obronności i bezpieczeństwa państwa oraz przedstawianie odpowiednich w tym zakresie wniosków dyrektorowi Centrum,
- opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących działalności Wojskowego Komitetu Normalizacyjnego.

Zakończenie

Analizowane dokumenty stanowią podstawę prowadzenia działalności związanej z obronnością i bezpieczeństwem państwa. Oprócz nich można wyróżnić szereg dokumentów niższego rzędu, które wynikają z analizowanych w artykule. Jednym z nich jest dokument „Reguły Prac Normalizacyjnych w Resorcie Obrony

Narodowej”, wprowadzony Decyzją nr 191/MON¹⁴ ministra obrony narodowej i będący podstawowym dokumentem opisującym postępowanie w sprawach dotyczących programowania, opracowywania, rozpowszechniania i aktualizacji resortowych dokumentów normalizacyjnych oraz struktury i redagowania resortowych dokumentów normalizacyjnych. W procesie normalizacji wykorzystywane są również różnego rodzaju słowniki, czy też wytyczne, poradniki i reguły publikowane przez Międzynarodową Organizację Normalizacyjną. Postępująca obecnie integracja normalizacji obronnej z powszechną, zwłaszcza z europejską, jest widoczna w szeregu różnych inicjatyw normalizacyjnych nadzorowanych przez europejskie organizacje normalizacyjne, Europejską Agencję Obrony i NATO. W odniesieniu do normalizacji integracja taka widoczna jest również w legislacji europejskiej. Przykładem może być Dyrektywa 2009/81/EC z dnia **13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniająca dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE**. W najbliższym czasie należy spodziewać się zmian w systemie normalizacji obronnej z uwagi na konieczność wprowadzenia na terenie kraju postanowień dyrektywy w ciągu dwóch lat od wprowadzenia jej w życie.

BIBLIOGRAFIA

1. Ustawa z dnia 2 września 2002 r. o normalizacji (DzU z 2002 r. Nr 169, poz. 1386 z późn. zm.).
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie działalności normalizacyjnej związanej z obronnością i bezpieczeństwem państwa, DzU z 2002 r. Nr 239, poz. 2037 i 2038.
3. Decyzja nr 336/MON ministra obrony narodowej z dnia 10 grudnia 2003 r. w sprawie powołania i organizacji służby normalizacyjnej.
4. *Polska normalizacja – jaka jest?*, Wyd. Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, Warszawa 2009.
5. PN-EN 45020:2000 Normalizacja i dziedziny związane – Terminologia ogólna.

Abstract. The paper describes basic rules on conduction of standardization activity in the area of defence and state security and safety. The requirements on such activity has been given in: Act of Law dated September 12, 2002 on standardization, Regulation dated December 23, 2002 on standardization activity in the area of defence and state security and safety, as well as Decision of Minister of Defence No. 336/MON dated December 10, 2002 on creation and coordination of defence standardization service.

¹⁴ Została zmieniona Decyzją nr 427/MON ministra obrony narodowej z dnia 17 września 2008 r.